

MAGYAR ÉPÍTÉSZET

A RÓMAIAKTÓL A ROMÁN KORIG – GÓTIKA ÉS KORA RENESZÁNSZ – KÉSŐ RENESZÁNSZ ÉS KORA BAROKK – BAROKK, ROKOKÓ ÉS COPF

Kossuth Kiadó, 2001–2002

Negyedik kötetéhez ért a Kossuth Kiadó honi építészeti értékeit felvonultató, tartalmas és nagyon szép kiállítású új sorozata. A kiadó ma különösen fontos küldetést szolgál vele: „Nem titkolt célunk felhívni a figyelmet hazánk épületeire. (...) A régmúlt építményeitől kortárs építészünk világszínvonalú munkáival bezárólag látványos képet kapunk az építőművészet honi történetéről.”

Az építészet bizonyára az egyik legkorábbi az ember műszaki teljesítményei és műszaki tudományai közül. A középkorban, a hajóépítés mellett a műszaki innovációk talán legfőbb terepe és hordozója volt – gondoljunk a katedrálisokban megtestesülő szédületes teljesítményekre. Egy ország építészete kiválóan jellemzi annak fejlődéstörténetét, mindenkor műszaki és gazdasági állapotát – épület vagyonának összetétele pedig a kultúráját. Országmarketingünk igen fontos része kell/ene/ legyen, hogy hogyan mutatjuk meg magunkat, múltunkat és jelenünket épületvagyonunk tükrében az országnak és a világnak.

Közeledünk a belépéshez egy olyan gazdasági közösségbe, ahol a bent lévők, leendő versenytársaink az anyagiak terén jóval erősebbek nálunk. Szükségünk van – és méginkább lesz – mindenre, ami erőt ad ahhoz, hogy bízzunk magunkban, és ami erőnköt mutatja, hogy bízzanak bennünk. Ezeréves kultúránk tárgyi emlékei, ha ismerjük, és ha jól megismertetjük őket, erőkön bizonyítják.

E kötetek sokat adnak mindenkinek, akit érdekel a nemzet múltja, és különösen a technika- és a kultúrtörténete. Egyáltalán nem túlzás azt mondanunk, hogy az épületeinkben, építészeti emlékeinkben ott rejtezik a történelmünk, elődeink élete, bizonyos értelemben az akkori társadalmak belső viszonyai, mindaz a jó és rossz, ami azzá tett bennünket, akik vagyunk. Születésük, gazdagodásuk épp úgy jellemzi az ország sorsának alakulását, mint a romlásuk, pusztulásuk. A gond pedig, amelyet reájuk fordítunk, bennünket jellemez. Ha azt tekintjük, hogy magunknak tartozunk a megismerésükkel, ám a gyermekeinknek a megóvásukkal, ki ki megítélheti, mennyire lehetünk elégedettek magunkkal.

A különböző korok építészete sokat elmond az ország akkori kapcsolatáról is: a honi építetők éppen melyik másik nemzetre, kultúrkörre néztek fel annyira, hogy azt mintadónak tekintsék.

Építészeti emlékeink bemutatása sokkal többet jelent, és többet is ad, mint hogy a képek és a szavak erejével elénk tárja az elmúlt évszázadoknak, egy viharos történelemnek a mai utódokra itt maradt – sajnos sokaknak csak fenntartási, megőrzési gondot jelentő – kőből épült örökségét. Hazáról és történelemről beszél, az egész magyarság közös kulturális örökségéről. Amit e könyvek elénk tárnak, az nemzeti identitásunk egyik meghatározó része, s belőlük önismeretet tanulhatunk. És tegyük rögtön hozzá: ahogyan mi nem csekély részben a múlt és jelenkori építészeti emlékeink szerint ítélünk meg más népeket, a miénk is igen jelentős tétele a bizonyítványunknak. Ezért szintűgy önismeretünk fontos eleme látni, hogy milyennek láthatnak bennünket az építészeti emlékeink alapján mások. E kötetek a szó mind közvetlen, mind átvitt értelmében szerint ékes bizonyosságot szolgáltatják annak, hogy Európa ezer éve itt van, és mi ezer éve európaiak vagyunk. Építészeti emlékeink az ország magas fejlettségi színvonalú korszakairól, építőmestereinek tiszteltetelméltó teljesítményeiről tanúskodnak. Ha merünk őszinték lenni, legalább önmagunkhoz, akkor e köteteket nézegetve-olvasva azt is be kell látnunk, hogy ezek bizony többször

rösen is intőt adnak nekünk. Minde-
nekelőtt törődésből: ki-ki megítélheti,
vajon méltó helyén van-e értékren-
dünkben épített örökségünk óvása,
megtartása? És marketingből: legfel-
jebb töredékét használjuk ki mindan-
nak a lehetőségnek, amelyet ezek a
kincsek kínálnak országunk jóhíré-
nek, vonzerejének, tekintélyének nö-
velésére. Szintúgy honismeretből.
Elmegyünk Rómába, Párizsba, Spa-
nyolországba, és ki tudja, még hová,
és áhítattal megcsodáljuk az építé-
szeti emlékeiket – azután kézbe

vesszük ezeket, és döbbenet néz-
zük, mennyi szépség, mennyi kincs
van tőlünk karnyújtásnyira, amelyek-
ről fogalmunk sem volt. És ez ismét
megerősíti intónket a marketingből.

A teljes igazsághoz tartozik
ugyanakkor az is, hogy építészeti
örökségünk nem csekély része ma
már olyan állapotban van, hogy az
avatatlan szem alig – vagy egyálta-
lán nem – ismeri fel őket. Kell a látá-
tás mestersége, sőt művészete ah-
hoz, hogy a maradványokban meg-
lássuk az értéket. Nyugodtan állít-

hatjuk, a kötetek alkotói ebben igen
magas színvonalú munkát végez-
tek. Egyáltalán nem biztos, hogy ava-
tott segítség nélkül szemtől-szem-
ben is mindig meglátnánk annyit a
hajdani építmények maradványai-
ban, amennyit e képek megmutat-
nak. A leírások, magyarázatok pe-
dig nem csak a megismerést segí-
tik, hanem sokhelyütt azt is, hogy
beleélhessük magunkat a kor, a haj-
dani környezet hangulatába.

Osnam Péter

RUTH TOWSE & RUDI HOLZHAUER (SZERK.)

The Economics of Intellectual Property

*(A szellemi tulajdon gazdaságtana)
Nemzetközi Közgazdasági
Referenciakönyvtár sorozat
Edward Elgar, 2002*

ISBN 1 84064351 X (4 kötet)

A legutóbbi évtizedek fejlemé-
nyei a korábbi, már akkor is vitathat-
talanul nagy gazdasági jelentősé-
géhez képest is kiemelkedő mérték-
ben felértékeltek a szellemi vagyon
szerepét mind a nemzetgazdaság-
ok, mind pedig az egyes cégek ver-
seny- és jövedelemtermelő képes-
ségének alakulásában. A világgaz-
daságban megkezdődött, az ún. új
iparágak terén pedig már erőtelje-
sen halad előre az átmenet a tu-
dás-alapú gazdaságba, és az áru-
termelésben a hozzáadott érték
mind nagyobb hányadát a szellemi

vagyon hasznosítása hozza létre. A
korábbiakban elképzelhetetlenül
nagy szerephez jutottak a jövede-
lem termelésben a szellemi termék
alapú árucikkeket előállító szórakoz-
tató iparágak – gondoljunk pl. a ze-
nére, filmre, TV sorozatokra, számí-
tógépes játékokra, vagy éppen a TV
műsorok licencének értékesítésére.
Ezzel a szellemi vagyon a legfonto-
sabbak egyikévé lépett elő a nem-
zetgazdaságok, valamint a cégek
vagyon elemei között, mind a piaci
pozíciók megtartásában, a jövede-
lem termelésben betöltött szerepét,

mind pedig a pénzzé, tőkévé köz-
vetlenül is konvertálható értékét te-
kintve. Az előjelzések pedig egy-
értelműen azt mutatják, hogy a gaz-
dasági jelentősége továbbra is erő-
teljesen növekszik, és mindinkább
meghatározó szerepet tölt be a cé-
gek gazdasági erejének, piaci pozí-
cióinak, versenyképességének, és
jövedelemtermelő képességének
alakulásában.

A piaci pozíció harc tudományá-
nak, és különösen a gazdasági stra-
tégia kimunkálásának és gyakorlati
érvényesítésének egyik világszinten